

ISSN 0134-2266

NR. 7 1981

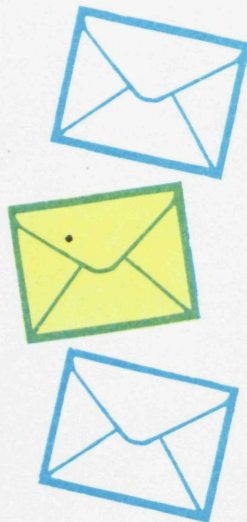
TÄHEKE

«Väike pillimees» — joonistanud 7-aastane MARGE PENT
Võru Pioneerimajast

21. juulil on EN

Minu kodualev on viie aasta jooksul tublisti muutunud. On täiesti tõsi, et ise seda ei märkagi. Kui hakkad mõtlema, millal üks või teine ehitus valmis sai, tuleb see pikapeale meelde küll. Ermistu ja Pedaka kandis tehti maaparandustöid. Nüüd laiuvad seal karjamaad ning põllud.

LAIVI MARTSON,
Tõstamaa 8-kl. Kooli III klassi õpilane

Mina elan Taeblass, see on suur alevik. Siia on ehitatud palju suuri ja väikseid maju. Aleviku keskses asuvad EPT töökojad, autoteenindus, silditseh, ambulatoorium ja külanõukogu. Hiljuti valmis suur ning ilus kes- kusehoone koos klubi ja spordisaaliga. Kõige rohkem meeldib mulle klubi. Siin käin koos sõpradega teatrietendustel.

MARI TREU,
Taebla Keskkooli III klassi õpilane

«Mina ema ja isaga» — joonistanud PILLE ADLER Roosna-Alliku 8-kl. kooli II klassist

MINU KODUKOHT

Minu kodulinn on Kärdla. Kärdla on ainuke linn Hiiumaal. Siia on ehitatud palju uusi maju ning püstitati uus televisioonimast. Nüüd näeme telerist ka kesktelevisiooni saateid. Mõni aasta tagasi sai valmis uus koolimaja. Selles on ilus suur saal, kus käime treeningutel. Klassid on avarad ja suurte akendega.

RAINA SMILL,
Kärdla Keskkooli IIIa klassi õpilane

SV 41. aastapäev

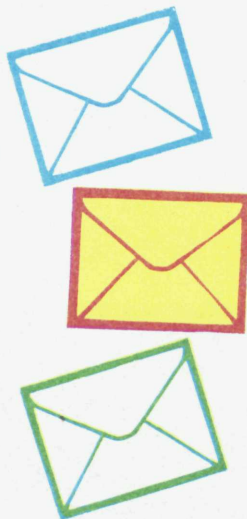
Minu kodualev kasvab iga aastaga. Kehrasse ehitati lastepäevakodu «Lepatriinu», valminud on kolm suurt elumaja ja kolm ühepereelamut. Koolimaja hakkab lastele juba kitsaks jääma. Sellepärast ehitatakse juurde klassiruumi ja ka internaat sai uue maja.

KATRIN KIVIRAND,
Kehra Keskkooli IIIa klassi õpilane

Kui koolimajast vaadata üle sõidutee, siis näeme mälestussammast Suures Isamaasõjas langenutele. Paljud meie foidu- ja tööstuskauplused on valminud viimase viie aasta jooksul. Linna suusahuvilistele ehitati suusahüpetorn, kus nad saavad oma vaprust näidata. Suvel sõidab rohkesti suvitajaid Elva järve äärde.

TAISI KOPPEL,
Elva Keskkooli IIa klassi õpilane

«Minu kodulinn Elva» — joonistanud 7-aastane TOOMAS LOIM Elva Keskkoolist

«Minu köök» — joonistanud 7-aastane MARIS LIINAT
Tallinna 46. Keskkoolist

Mina elan Käinas. Siin on väga palju uusi ehitusi. Varsti saab valmis uus lasteaed. Selles hakkaõ käima 140 last. Paljud inimesed on saanud endile uued kodud.

JAANUS KAUPS,
Käina 8-kl. Kooli IIb klassi õpilane

Meil Viljandis valmis uus koolimaja 1977. aastal. Linnas sõidavad uued autobussid «Ikarus»-260. Meie tänavale pandi 1978. aastal uued elektripostid. Seal, kus enne oli muruplats, saab varsti valmis selvekauplus. Autosid, mootorrattaid ja jalgrattaid on rohkem. Pioneeride parki tehti 1980. aastal uued purskkaevud. Ma olen märganud, et olen ise vanemaks läinud.

TOOMAS TÕNISSON,
Viljandi 4. Keskkooli IIIc klassi õpilane

Kati, Jens ja mina, Johan, oleme usinad rännumehed. Muidugi peavad meie ema ja isa ka reisihimulised olema. Sest meid kolmekesi veel rändama ei lubata. Kolmekesi ei lastud meid sel talvel isegi mitte mäele suusatama. Isa kardab alati, et midagi võib juhtuda. Meiega pole vähemasti suusamäel küll õnnetust juhtunud. Ainult ema murdis ükskord suusa. Aga temaga isa ei pahandanud, kuigi suusad olid isa omad. Talvel on mäel käimine meil igapäevane asi. Kuid suvel me reisime tõsiselt. Oleme olnud juba Viru- ja Võrumaal, Pärnumaal, Hiiumaal, Tartumaal, Paganamaal. Kõige pikema sõidu tegime Karpaatidesse. Jens oli siis kõigest kahe ja poole aastane. Tema ei mäleta sellest küll midagi.

Enne Karpaatidesse minekut käisime Hiiumaal. Isa tahtis näha, kas meie ja auto peame vastu. Meie pidasime küll, auto mitte. Kuid isa parandas vea kähku ära. Hiiumaal lõpetas Kati isegi jonnimise ära. Sestpeale, kui isa näitas talle udusireeni. Isa ütles, et Kati võib praamile udusireeniks jääda, kui ta kohe kisa järele ei jäta. Kati jättis. Siis tulime koju tagasi.

Paari päeva pärast hakkasimegi Karpaatide poole sõitma. Isa ja ema rääkisid, et seal on hirmus kõrged mäed. Mäetipud pidavat pilvi pooleks löikama. Nii, et alt- ja pealtpoolt

pilve paistab mägi. Ja see osa mäest, mis pilve sees, on nagu kadunud. Kui pilv edasi läheb, on ta terve. Seda me küll algul ei uskunud. Siis me muudkui sõitsime. Vahepeal lasti meid metsa alla jooksmata ja jälle

Rännumehed

Kati, Jens ja Johan Antoni jutu pani kirja

VIIVI VARIKSAAR

Pildistanud ARVO VIILUP

sõitsime. Saime teada, et Lätimaa pealinn on Riia ja et Riia linna all on ka Balti meri. Mere ääres olime kohe mitu päeva paigal. Vanaisa oli kunagi isale öelnud, et suvel peab kolmekümnel päeval meres käima. Siis ei tule talvel haigused ligi. Natuke naljakas, aga isa usub seda siimaani ja on emagi peaaegu uskuma pannud. Meie Katiga leidsime parve ja tahtsime allavoolu sõita. Nagu üks keerulise nimega poiss Ameerikas pikal jõel tegi. Aga meres allavoolu tähendas seekord otse kalda suunas. Lükkasime küll nii mis jõudsime, kuid lained tõid meid ikka tagasi. Nii me ei jõudnudki parvega kuskile. Karpaatidesse jõudsime küll. Minu jaoks oli suur pettumus, et viinamarjad puu otsas ei kasva. Et nende järele polegi vaja puu otsa ronida.

Seda, kuidas mägi pilve pooleks löikab, nägin ainult mina. Kati ja Jens magasid alles. Isa lubas pärast neile lohutuseks, et kaheksa aasta pärast tuleme siia tagasi ja nemad näevad siis ka. Sellega jäid nad rahule, sest kumbki ei teadnud, kui pikk aeg kaheksa aastat on. Aga mina arvan: mis nähtud, see nähtud.

Sel suvel me vist kaugele ei reisi. Isal pidi palju tööd olema. Aga kolmkümmend mereäärset päeva saame ikka kätte.

Illustreerinud MATI PÄRK

Laste lahkumine

JAAN RANNAP

Kui suvi täisõide jõudis, hakati vanas hooletussejäänud aias mõtlema laste ellusaatmisele. «Kiirustage, kullakesed,» ütles võilill tütardele. «Kahukleidid selga, puhvkraed kaela!» Võilillel oli tuulega kokku lepitud. Kui lastel lennuriided üll, lubas tuul aia läbi põigata ja nad kaasa võtta.

«Valmistuge, vennikesed!» rääkis vahtrapu poegadele. «Sirutage tiiba, kaugele viib ta.» Vahtrapuul oli tormiga räägitud. Torm oli lubanud vahtralapsed laia ilma toimetada.

Ka aianurgas risuhunnikul mõeldi tulevikule. «Konksud kõveraks, kidad teravaks!» õpetas takjas oma nupukesi. Takjas teadis, et tema võsudel ei ole tuulelt-tormilt abi oodata. Kui takjalapsed tahtsid elus edasi jõuda, pidid nad ise

krapsakad olema. Ainult vana tamm aianurgas ei tundnud laste saatuse pärast muret.

«Ju jõuab,» vastas ta võilille järelepärimistele.

«Eks näeb,» kostis ta vahtrapuule.

«Küll kuuleb,» mühatas ta takjale. Ja kui sügis tuli, poetas tõrud lihtsalt oma krooni alla.

Möödus aasta. Ühel öhtul hakati aias arutama,

mis lastest saanud.

«Minu omad lendasid suure maanteeni,» kiitles võilill. «Neid kasvab nüüd kraaviserval ja teepeenral. Kui maha ei niideta, saan varsti vana-emaks.»

«Minu pojukesi viis torm ka siia ja sinna,» oli vaher rahul.

Aga takjas uhkeldas:

«Meie pere pisipõnn naksas end inseneri püksisäärde. Tulevikus saab temast elektrijaama ilupöösas.»

Ainult tamm ei öelnud midagi. Tiina ja Mai olid tammetõrud korvi kogunud ja metskonda viinud. Nüüd olid need juba taimeaias idanemas. Eks saja aasta pärast ole selge, mis lastest saanud, mõtles tamm.

EKI—OKI

REIN PÖDER

Maal keset põlde seisavad hiiglakõrged raudmastid. Nende vahel ripuvad jämedad longus juhtmed. Juhtmeid pidi jookseb EKI-OKI. Imekiiresti ja kogu aeg. Seda on seal masti all seistes kuulda. Et üleval midagi säriseb. Öigupoolest ei võiks seal all üldse seista. Sest posti peale on joonistatud punane nool ning kirjutatud «Ei tohi!».

Majadesse tuleb Eki-Oki traate pidi. Need on peenemad kui juhtmed. See Eki-Oki, mis majadesse tuleb, ei ole ka enam nii tugev kui juhtmete oma. Toas peidab ta end seinte sisse. Ta tuleb sealt kahe pisikese augukese kaudu ka välja, kui vaja.

Eki-Oki paneb külmkapi keset ööd surisema. Eki-Oki ajab kohvi-veskit raginal ringi. Ta toob triikrauda kuumuse ning annab vait olnud raadiole hääle suhu. Aga mis kõige tähtsam, ta teeb valgust. Igasse tuppa, igasse kohta.

Kõige aeglasemalt tuleb Eki-Oki televiisorisse. Tal läheb pildi tegemiseks üsna tükk aega. Teda on siis natuke näha, kui televiisor kinni keerata. Lõpuks jääb sinna ekraani keskele üks hele punkt. Aga väga lühikeseks ajaks. See ongi Eki-Oki.

Mõnikord on ta väga kuri. Sinna seinasees-aukudesse ei tohi midagi toppida. Ei juuksenalle ega naelu ega kirjaklambreid. Mitte midagi peale stepslite. Sest Eki-Oki vihastub ning suskab särtsu. See käib tervest kehast läbi. Sellest on väga halb tunne. Eki-Oki võib sõrmed isegi mustaks lüüa. Seda ei tea kunagi, kui kuri ta parajasti on. Lambi seest saab Eki-Oki lülitiklõpsuga ära võtta. Kuid sinna seinasees-aukudesse jääb ta ikka alles.

Lindudele, kes mastide vahel juhtmetel istuvad, ei tee Eki-Oki midagi. Nad võivad seal ükskõik kui kaua istuda.

Eki-Okit saadakse veest ja kivisöest ja põlevkivist. Aga kuidas, seda ma ei tea. Ta on hea ning halb korraga. Temast ei saa öieti aru.

Kes ta siis on, kui teda näha pole? Seda asja peab veel kunagi uurima.

Valetamise kunst

Vanaisa jutt

ELAR KUUS

Kui veel pooleterakestena Prillitsa mõisas elasime ja saksu teenisime, leidis ema, et suhkur kaob kapist. See oli siis kallis, meiesugustele haruldane maiustus. Kes seda näppab!

«Võib olla kirju kana,» poetasin mina, «tema kooserdab mõnikord toas.»

«Kana aru ei küüni kapi avamiseni,» arvas ema. «Küllap mõni kavalam elukas.» Ja ta pööras pilgud laste poole.

Meid oli tollal kodus kolm tükki, kaks pikemat ja üks põnnats —mina. Kuna me kõik kolmekesi vakka jäime, mokad kõvasti kokku pitsitatud, võttis isa asja käsile, kamandas meid enda ette ritta.

«Kas sina, Salme!»

«Ei.»

«Sina, Karli!»

«Ei.»

«Siis sina, väike!»

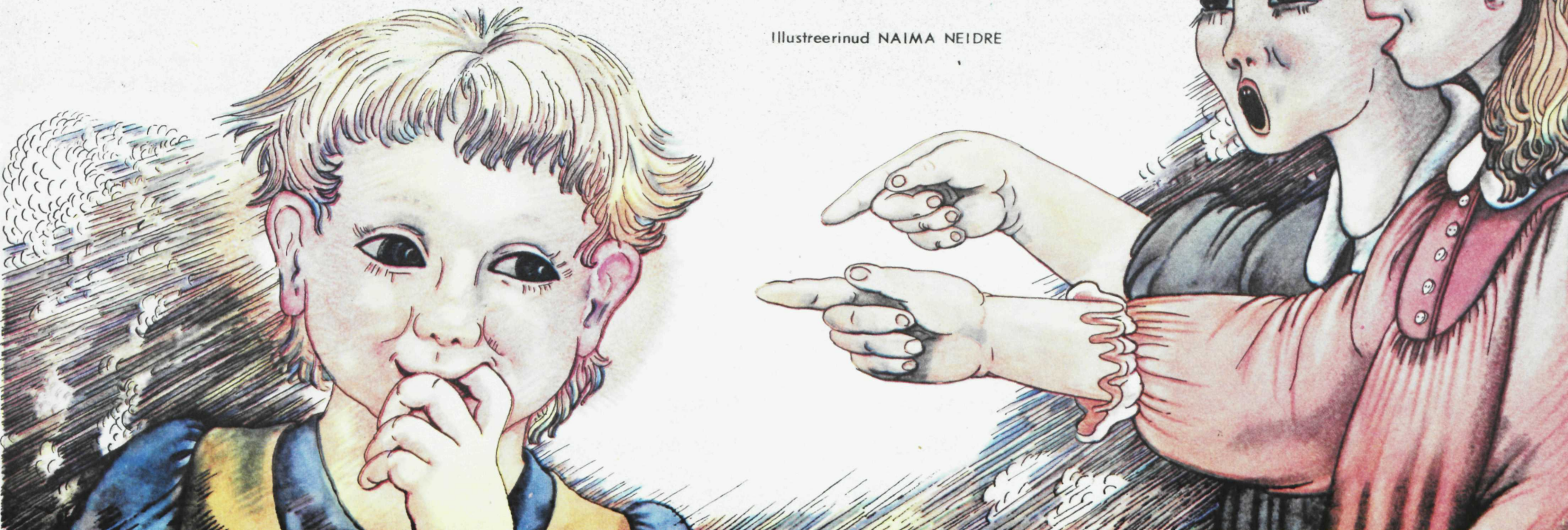
«Ei-ei!» kinnitasin ka mina ja raputasin kaua pead. Isa muigas: «Keegi teist valetab. Aga vale on kuri kunst. Vanal valetajal hakkab suu suitsema. Noorel algajal paistab vale kõrvust välja.» Me silmitsesime üksteise kõrvu. Salme ja Karli kõrvadel ei märganud ma midagi, kuigi teraselt vahtisin. Nemed sihtisid näpuga hoopis minu kõrvadele ning hüüdsid:

«Näe!»

Salme tõi oma padja alt peeglikillu, hoidis mu ees. Oh sa pime: minu ilusad heledad kõrvad olid punaseks värvunud, hõõgusid kui tules!

Nii mul vaasekesel polegi elus võimalust olnud korralikult valetada. Lapsepõlves löid kõrvad punaseks, hiljem kippus suu suitsema.

Illustreerinud NAIMA NEIDRE

Suur soov

KERSTI MERILAAS

Oleks mul üks väike eesel,
küll siis oleksin ma varmas
teda hooldama ja hoidma.
Küll ta oleks mulle armas.

Küll ma söödaksin siis talle
pehmet rohtu, peedilehti.
Oleks siis ka väike vanker,
nagu vanasti neid tehti.

Oleks mul, oleks mul ometigi
eeslikene hallivõitu,
kippadi-kappadi kõrgel maanteel
laseksime laia sõitu.

Kalal

Poisid jooksujalu
läksid läbi salu.

Läksid läbi salu
järvest püüdma kalu.

Järvelt kala nõudsid,
tagasi siis sõudsid.

Panged puha triiki
kalu mitut liiki.

Ahvenaid ja särgi,
kõik nad meelega järgi.

Kaldal paljajalu
mina roogin kalu.

Peenrategemine

MAIMU LINNAMÄGI

Me tegime pika peenra,
mu vend, mu õde ja mina.
Vend kaevas, rehitses õde
ja minul sai mullaseks nina.

Me tegime sirge peenra.
Mu vend, mu õde ja mina.
Vend mõõtis

ja õde külvas.

Ja leotatud herneid sõin mina.

Me tegime hernepeenra!
Mu vend, mu õde ja mina.
Vend rohis

ja õde kastis.

Ja üleni märjaks sain mina.

Nüüd peenral on magusad viljad
ja õied, mis valged kui lina...

Me käime seal vara ja hilja,
mu vend, mu õde ja mina.

Memme maja

Illustreerinud TIJU ALLIKVEE

Memmel maja metsa all,
suure järve lähedal.

Õösel hundid uluvad.
Aastaajad kuluvad.

Havid õue ujuvad,
ülal pilved tujukad.

Memm aga kambris kalja joob,
viitel vardal sukka koob.

Vihmad sisse sajavad,
tuisud hangi ajavad.

Ja see sukk on hall ja pikk,
hall ja pikk kui igavik.

Kuidas karust malelaud sai

HELVI JÜRISSEON

Ükskord hakanud karu nurisema, et miks temal nii igav kasukas on. Teistel palju lõbusamad: ilvesel täpiline, kassil triibuline, kärnkonnal kümmuline. Aga temal, suurel kuulsal karul, pruun ühevärviline tokerdis. Tahtnud karu uut kasukat. Mõelnud, et muretseb ruudulise, siis kohe kaugelt näha, kellega tegemist — teistel ju niisugust pole.

Läks karu värvimisesooviga koosnerile. «Ei see minu töö ole, mine maalrile,» ajas koosner vastu.

Maaler, hea mees, oli nõus: «Teeme ära, mis seal ikka.»

Mäkerdaski maaler karu kasuka musta-valgeruuduliseks, ise naeris pihku, et vaat kus saksal tahtmine.

Karul läks nägu naeru täis, kui peeglistse vaatas — päris uus loom kohe, ei sellist ole keegi varem kohanud. Oli teine röömust justkui arust ära, müttas ja möllas, veeretas ennast künkast alla, ronis puu otsa, potsatas maha, jauras ja mõmises, kuni lõpuks suure tamme alla magama jäi.

Selle tamme sees elasid kaks väga vana öökulli, kes teadsid kõiksuguseid tarkusi. Aga kõige suuremaks tarkuseks pidasid nad malemängu. Et neil aga malelauda polnud, olid nad sunnitud mänguseisu kogu aeg meeles pidama ja ette kujutama.

Sestap nad istusidki alailma pingsalt mõteldes kõrvuti oksa peal. Üks ütles: «Doora kaks – Doora neli.» Teine vastas: «Ratsu Georg kaheksa – Friedrich kuus.»

Kui nad nüüd norinat kuulsid ja alla vaatasid, oli nende rööm suur. Kribinal-krobinal korjasid nad pesast malendid ja seadsid need karu laiale turjale — just nii, nagu seis parajasti oli. «Uhuu, mis nüüd viga mängida!» muhelesid öökullitaadid, võtsid karu seljas mõtlemisasendi ja mäng läks edasi.

Natukese aja pärast hakkas laud ennast liigutama — karul sai uni täis ja ta tõusis püsti. Malendid veeresid maha, aga visad mängijad jäid paigale. «Kuule, ruuduline, mis asja sa rabeled!» koksas peasistuja karule nokaga kuklasse. Teine nokkis karu sabajuurt ja pahandas: «Heida otsemaid maha, malelaudadel pole lubatud ringi kõndida!»

«Mamm-mamm-malelaudadel . . . Kuidas nii? Aga mina olen ju karu,» ei saanud karu sotti.

«Seda parem. Heida siis selili – saad ka vaadata, õpid mängu ära ja oled publik,» õpetasid öökullid.

«Kas publik on tore olla,» tahtis karu teada.

«Uhuu, paremat sinusugune ärgu tahtkugi.»

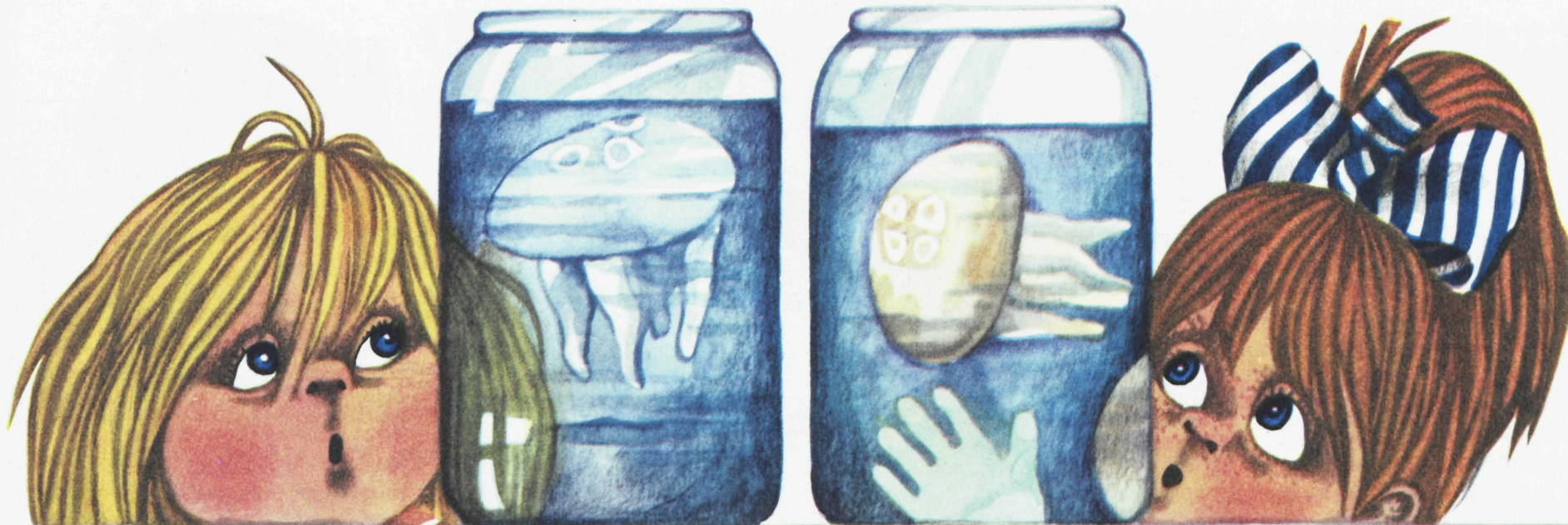
Ja heitiski ruuduline karu tamme alla tagasi, seekord selili. Ei noh, miks ta huvitav polnud, see malemäng. Varsti olid karul käigud käes ja publiku-olemine lausa mõnuasi.

Nõnda see maleseltskond muudkui nuputas hommikust õhtuni, kuni . . . ühel ilusal päeval tuli suur sahmakas vihma ja karu kasuka ruudustik uhuti minema.

«Nüüd on sinu karjäär läbi,» ütlesid öökullid. «Hakkame jälle omaette mõtlema. Jää hüvasti, ära malet unusta!»

Tatsas karu sügavale metsapõue tagasi. Ei mõelnud enam muustrilisest kasukast ega midagi. Istus enamasti kännu otsas, imes kätta ja mõtles . . . Kes ligemale läks, kuulis pominat: «Berta 2 lööb Berta 4.»

Illustreerinud RAIVO JÄRVI

Millimallikas

ENO RAUD

Ilusate ilmadega käisid Piret ja Eve peaaegu iga päev mere ääres. Nad võtsid seal päikest ja suplesid ja mängisid. Nad ei tulnud isegi mitte koju lõunale, vaid sõid sealsamas mere ääres kodunt kaasa võetud võileibu ja jõid morssi peale. Ning kui nad siis õhtul lõpuks kodu poole sammusid, oli nende meeoleolu nii rõõmus, et nad valju ja heleda häälega laulsid. Ühel õhtul astus aga Piret veel eriti rõõmsalt õueväravast sisse.

«Kas tead, isa!» hüüdis ta. «Nüüd on ka minul elusolend, kelle eest ma saan hoolitseda!»

Tegin suured silmad. Ma teadsin küll, et Piret endale juba ammu koera või vähemalt kassi igatseb. Ainult et talvel me ju elame linnas ja seal ei ole loomade pidamiseks mõistlikku võimalust. Aga mis see praegune jutt siis pidi tähendama?

«Mis elusolendist sa räägid!» küsisin ma murelikult.

Piret tuli minu juurde ja näitas mulle klaaspurki, mida ta käes

hoidis. Purk oli vett täis, vees agā liigutas ennast oranž millimallikas.

«Ta nimi on Vete,» ütles Piret. «Kas sa tead, isa, mida millimallikad söövad? Ega nad vist riisi taha!»

Ka mina arvasin, et ega millimallikad vist riisist eriti hooli. «No mis siis ikka,» ütles Piret. «Ma hakkam tal iga päev merevett vahetama. Merevees on kindlasti midagi, mis talle maitseb.»

Selle plaani kiitsin ma heaks ja nii hakkaski Piret igal hommikul purgiga merest värsket vett tooma. Enne tõi perele piima ja siis tõi Vetele vett. Kuigi mereavarustest eemaldatud, näis millimallikas ennast ka klaaspurgis enam-vähem talutavalt tundvat ning Piret vahtis teda kogu aeg. Muide, ka Eve oli endale merest millimallika toonud. See oli sinakashall ja selle nimi oli Milli. Kui tüdrukud teineteisel külas käisid, siis võtsid nad mõnikord ka oma millimallika kaasa, just niisamuti, nagu koeraomanikud tavatsevad koeri külla kaasa võtta.

Kuid siis ühel päeval juhtus õnnetus. Vete ei liigutanud enam. Ta oli surnud. Piret nuttis küll, kuid ei suutnud ka pisarad millimallikat ellu äratada.

«Iga elusolend peab ikka oma keskkonda jääma,» arvas ema. Ning muidugi oli tal õigus.

Poisist, kes on päästnud kolm uppujat

Kui Tallinnast Keilasse sõita, on viieteistkümnendal kilomeetril sild. Tee läheb üle Vääna jõe. Tee kõrval jõe kaldal seisab teiste hulgas üks hall maja. Seal elavad Ervinid — isa, ema ja kaks poissi. Poisid on kaksikud ja nii sarnased, et mõlema tutvustamiseks piisab ühest pildist. Kes tahab, peab pildil olevat poissi Alan-Martiniks, aga kes soovib, et Gunnar-Olav, palun! Poisid käivad koos koolis (kevadel lõpetasid Tallinna 1. Keskkooli IVa klassi), koos teevad metsajooksu, koos käivad Pirital tennis. Mõlemad sõidavad «Optimistiga» ja nüüd ka purjelauaga. Ujuma õppisid mõlemad õige varakult.

Nüüd aga Alan-Martinist. Loeme kirja, mille ta saatis vetelpäästjatele: «Mehis tahtis oma sünnipäeval suplema minna. Küsisin, kas ta ujuda oskab. Mehis vastas: «Natuke oskan.» Võtsime õhkmadratsi kaasa ja läksime Harku järvele. Olime madratsi peal. Mehis tahtis sõuda poi juurde. Olime juba poi lähedal, kui Mehis kaotas tasakaalu ja kukkus vette. Mina ka. Madrats ujus eemale, aga Mehist ma ei näinud. Ootasin natuke, kuid ta ei tõusnudki veepinnale. Siis sukeldusin järve põhja,

Pildistanud ARVO VIILUP

leidsin sealt Mehise ja tõukasin pinna, et ta õhku saaks. Üks tädi karjus kaldalt: «Lapsed upuvad! Lapsed upuvad!» Tahtsin Mehise madratsile aidata, aga ei saanud. Üks onu tuli appi. Siis ujusin madratsi järel ja lükkasin Mehise koos madratsiga kaldale.» Alan-Martin on hea ujuja. Ja mis siin imestada, ütleb ta ise, ema on ujumistreener. Kuid uppuja päästmiseks heast ujumisoskusest veel ei piisa. Peab teadma ka päästmise võtteid. Abistamisel võib juhtuda, et uppuja haarab kinni päästja kätest või jalgadest, takistades enda päästmist või koguni ohustades ka teise elu. Vetelpäästja oskab uppuja haardest vabendada. Ka Alan-Martin oskab. Ema on õpetanud. Alan-Martin on päästnud kolm hädalist: ühe Klooga järvest, teisest oli juttu, kolmanda varakevadisest Vääna jõest jääpankade vahelt. Igast uppuja päästmise juhtumist tuleb teatada vetelpäästjatele. Kahjuks aga ei toiminud nii ükski, keda Alan-Martin päästis. Tagantjärele tegi seda «Tähekesse» toimetus. Arvame, et Alan-Martin Ervin on ära teeninud kõrge autasu — medali «Uppujate päästmise eest».

JOHANNES PIRITA

KASS

Kass on üks vanemaid koduloomi. Õige vanal ajal peeti Egiptuses kassi pühaks loomaks. Egiptlastel oli koguni kassipeaga jumalanna. Kasse maaliti siis vaasidele, raiuti kivisse ja kujutati müntidel. Inimene, kes aga tappis selle looma, mõisteti surma. On olnud ka aeg, mil kasse vihati ja hävitati. Arvati, et nad toovad õnnetust, kuna neis elavad kurjad nõiad. Eks vist sinagi oled kuulnud ütlemist: nüüd läheb küll halvasti — must kass jooksis üle tee. Miks kassi on nii suhtunud? Küllap tema iseloomu pärast. Kiisu-miisu on isekas ja jonnakas loom. Ta käib ikka omapead ja teeb seda, mis just talle meeldib. Aga meeldib talle eriti öösel ringi käia. Kass näeb hästi nii öösel kui päeval. Õise eluviisiga loomad on inimestele alati tundunud veidi salapärasena.

Pimedes aitavad teda veel tema vurrud. Kassi vurrakarvad on väga tundlikud. Nende abil leiab kass tee isegi pilkses pimeduses. Kodukassi peamiseks söögiks on ikka hiired olnud. Hiirte püüdmine on

Pildistanud TAIMO MÜHLBAUM

seega kassi töö. Siit ka kassi hüüdnimi — hiirekuningas. Hiirejahil aitab kassi tema hea kuulmine. Ta kuuleb paremini kui koer. Eriline kõrv on tal hiire piiksumise peale. Teadlased on kindlaks teinud,

et seda kuuleb ta kahekümne meetri kauguselt. Hiire asukoha määrab kass aga poole meetri täpsusega. Kiisu-miisu on suur puhtusearmastaja. Ta korrastab ja puhastab end iga päev. Kõigepealt lakub kass keelega

puhtaks oma käpad. Siis lakub ta üle oma keha. Käppadega silub ja korrastab ta pea-, keha- ja sabakarvad. Kui kass silmi peseb, siis öeldakse: meile tuleb külalisi. See ennustus võib mõnikord tõesti täide minna, eriti, kui peres tihti külalisi käib.

Kassid armastavad väga oma kodukohta. Kui kass viia kodust kaugele ja lahti lasta, siis tuleb ta ikka koju tagasi. Kass armastavat kohta, kus ta elab, isegi rohkem kui oma pere-meest. Aga küllap on neidki kiisusid, kes eeskätt pererahvasse on kiindunud. Tean kassi, kes igal hommikul saadab perenaise lähima tänavanurgani. Seal hüppab ta aiaposti otsa ja istub seni, kuni perenaine kaob silmist. Öhtul ootab ta samas töölt tulevat perenaist. Kella kass ei tunne, kuid õigel ajal on ta alati kohal.

Eriti armsad on väikesed kiisupojad. Neile meeldib mürada ja mängida. Proovi enda järel lõngakera vedada, kohe on kiisupojad jaol. Mööduvad mõned kuud ja meie väiksest armastatud kiisupojast on saanud suur kass. Linnakorteris tuleb talle süüa ja juua anda, temaga jalutamas käia. Ühel päeval tüdinetakse kassist ja jäetakse ta lihtsalt ukse taha. Meie kiisust on saanud kodutu loom. Kodutu kassi elu on kurb ja raske. Teda põlatakse, aetakse taga, loobitakse kividega. Loomast, kes armastab oma kodukohta, on saanud hulkur ainult meie, inimeste, hoolimatuse tõttu. Tahaks, et igal kassil oleks kodu.

ELLU MARANE

KUI SUUR ON EESTI?

Läänest itta 350 ja põhjast lõunasse 240 kilomeetrit. Kui hakata mööda riigipiiri minema, peaks saama 645 km käia mööda maismaad ja 1240 km mööda rannaäärt.

21. juulist 1940 on Eesti Nõukogude Sotsialistlik Vabariik ning 6. augustist 1940 kuulub Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liitu. Nõukogude Liidus on viisteist liiduvabariiki. Eesti NSV on nende hulgas suuruselt kolmeteistkümnes. Veel väiksemad on Moldova NSV ja Armeenia NSV. Elanike arvult aga on Eesti NSV kõige väiksem liiduvabariik.

KAS MAAVÄRINAD ON SAGEDASED?

Jaa, on küll. Maakeral on iga päev umbes tuhat nelisada maavärinat. Aga õnneks kõik neist ei ole tugevad ega ohtlikud. Ligikaudu tuhat korda aastas väriseb maa väga ohtlikult. 1970. aasta Peruu katastroof tegi ühe minuti jooksul maafasa 250 linna ja muud asulat. Surma sai 70 tuhat inimest. Igal aastal hukkub maavärinate läbi umbes 15 tuhat inimest.

KES LEIUTAS JALGRATTA?

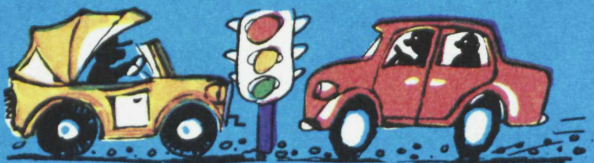
Maailmakuulsa itaalia maalikunstniku, kujuri, arhitekti, inseneri ja teadlase Leonardo da Vinci (elas aastatel 1452—1519) seni uurimata tööde hulgast leiti joonis, millel on kujutatud jalgratas: kaks ühesuurust ratast, keetülekanne, mugav sadul. Niisiis, jalgratas on leiutatud umbes viissada aastat tagasi.

MIKS KÕIK INIMESED EI JOO PIIMA?

Õige paljud inimesed Aasias, Aafrikas ja Lõuna-Ameerikas ei joo piima. Piim maitseb neile küll, kuid paneb kõhu valutama. Teadlased on kindlaks teinud, et paljude indiaanlaste ja aafriklaste organismis ei ole neid aineid (fermente), mis piima ümber töötleksid. Mõnes riigis (näiteks Nigeerias) ei jooda piima sellepärast, et selles peituvat kurjad vaimud. Guatemaalas aga kasutatakse piima majade valgendamisel. Tegelikult on piim väga väärtuslik toiduaine. Piim sisaldab peaaegu kõike, mida inimese organism vajab. Meie joome lehmapiima. Kasutatakse ka hobuse-, kitse-, lamba-, pühvli-, ja kaamelipiima.

Illustreerinud REIN LAUKS

KUI VANA ON VALGUSFOOR!

130 aastat. Esimene foor hakkas tööle 1850. aastal Inglismaal. Punane ja roheline töötasid gaasiga. Kollast polnud. Esimene elektrilampidega foor sündis 60 aastat tagasi Berliinis. Sellel oli kolm tuld. Esimene automaatlülitusega foor hakkas tööle samuti Inglismaal, 1928. aastal. Punane ja roheline põlesid vaheldumisi 28 sekundit, kollane 2 sekundit.

KUI SUURED VÕI VÄIKESED VÕIVAD OLLA RAAMATUD!

Maailma suurimaks raamatuks peetakse Berliinis Saksa Demokraatliku Vabariigi Riiklikus Raamatukogus olevat üle 300 aasta vanust atlasit. See on umbes toaukse suurune (1,7 m kõrge ja 1,1 m lai) ja kaalub 120 kilo. Maailma kõige väiksem on Ukraina kirjaniku Tarass Ševtšenko üks luule-raamat. See mahub vabalt läbi nõelasilma. Tekstirea saab täielikult kinni katta ämblikulõngaga. Muide, raamat on köidetud ämblikulõngaga, sest kõik teised materjalid osutusid liiga jämedaks. Raamatukest saab lehitseda juuksekarva teritatud otsaga, lugeda aga ainult mikroskoobi all.

Ka meil, Eestis, on viimastel aastatel trükitud viis väikest raamatut. Debora Vaarandi luuleraamat «Inimesed vaatavad merele» on umbes sigarettikarbi suurune (6,5 cm korda 9,5 cm). Selles on luuletused eesti, vene, saksa, inglise, hispaania, soome, ungari, läti, leedu ja esperanto keeles. Meie pisim raamat on 1977. aastal trükitud NSV Liidu hümn eesti ja vene keeles. See on paraja postmargi suurune. Kõige raskem raamat kaalub 225 kilo ning on välja antud Ameerika Ühendriikides. Raamatul on moofor, mis aitab lehti pöörata.

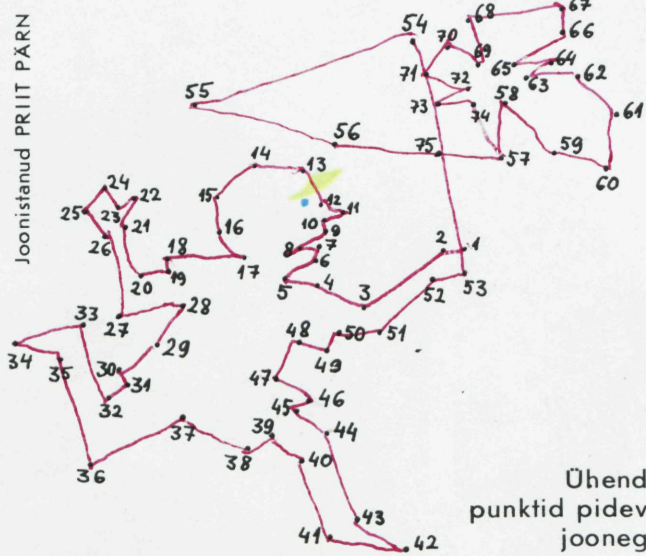

Mart ja Märt on kaksikud. Nad on teineteisega väga sarnased nagu kõik kaksikud. Peale sarnasuse on vendadel ka mõned erinevused: Mart on pikk, Märt lühike; Mardil silmad on sinised, Märdil ei ole; Mardil on tetretäpid, Märdil ä-täpid.

Poisid huvituvad pildistamisest. Nagu nad ise, nii on ka nende tehtud pildid väga sarnased ja natuke erinevad. Mitu erinevust leiad pildidelt, mis Mart ja Märt tegid loomaaias?

Joonistanud PRIIT PÄRN

Ühenda punktid pideva joonega

ON TÜKK AGA POLE ÜHEGI TERVE ASJA OSA	PEAAEGU NAGU VÄRV, ON LÖVIL JA HOBUSEL NING SELLES HOITAKSE HEI-NU	IDANEB, KUID ROH- KEL TAR- VITAMISEL KIPUB NÜRINEMA	TEEBAUKE, AGA LINDE JA LOOMI HOIAB VANGIS	VÄIKE JA VALGE, NING SEEST KOSTAB HOBUSTE HIRNUMIST	SARVEDE JA HABEME- GA, SOBIB NII VASAKUSSE KUI PAREMAS- SE JALGA
	SÖÖMISEKS TEHAKSE, KATUSE KATMISEKS KASVAB ISE	SÖÖB AASAL ROHTU NING ON OHTLIK LAEVADELE	PIKK SÖIT, AGA SAAPA- SÄARDE EI ULATU	KOSTAB KUKKUMI- SEL JA KA- TAB PEAD	ENDINE PUU, MIDA VÕIB NIME- TADA KA TÖÖTASUKS

ARVA ÄRA! ARVA ÄRA! ARVA ÄRA! ARVA ÄRA! ARVA ÄRA! ARVA ÄRA! ARVA ÄRA! ARVA ÄRA! ARVA ÄRA! ARVA ÄRA!

ELKNU Keskkomitee ja ENSV Pioneeriorganisatsioon Nõukogu lasteajakiri «Täheke» nr. 7 — 1981. Ajakiri asutatud jaanuaris 1960. ilmub kord kuus. EKP Keskkomitee Kirjastus. Toimetuse aadress: Tallinn 200 101, Pärnu mnt. 67-a. Toimetus käsikirju ei tagasta.

Kolleegium: E. Haamer, V. Kotkas, E. Mardil, H. Mänd, A. Piirma, J. Piriita, H. Rattiste. Telefonid: peatoimetaja E. Mardil 681-495, vastutav sekretär J. Piriita 681-497 vanemtoime- taja J. Rannap 681-497, kunstiline toimetaja J. Tammsaar 681-400, toimetaja A. Jürgens 681-538, toimetaja V. Variksaar 681-496, sekretär 681-400.

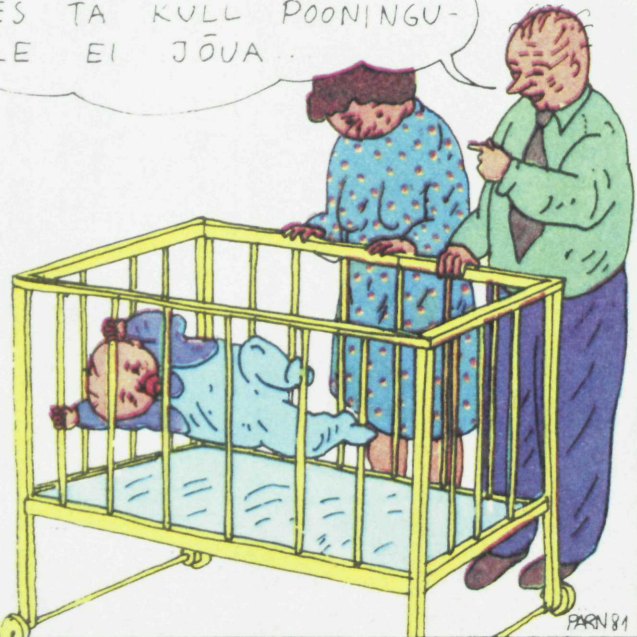
Laduda antud 28. 05. 1981. Trükkida antud 22. 06. 1981. Trükiaru 74 000. Ofsetpaber nr. 1, 60x90/8. Trükipoaansaid 2. Arvestuspoaansaid 8,0. MB-05855. Tel- limise nr. 1820. EKP Keskkomitee Kirjastuse trükikoda. Tallinn 200 090, Pärnu mnt. 67-a.

Esikaanel JAAN TAMMSAARE joonistus «Suverööbmuud».

Детский журнал ЦК ЛКСМ Эстонии и Со- вета пионерской организации Эстонской ССР «Тяхеке» («Звездочка»). На эстон- ском языке. Выходит один раз в месяц. Типография Издательства ЦК КП Эстонии Таллинн, 200090. Пару маантез, 67-а. Ар- рес редакция: ЭССР Таллинн, 200 101. Пару маантез, 67-а. Цена 15 коп. Объем 2 печ. листа. Заказ 1820. Тираж 74 000.

USU MIND - NIIVISI RONI-
DES TA KÜLL PÖÖNINGU-
LE EI JÕUA.

Joonistanud PRIIT PÄRN

PÄRN 81

PÄRN 81

MA EI KUJUTA ETTE,
KUIDAS MA ILMA SELLE
ERILISE REDELITA
RISTSÖNU LAHENDAK-
SIN

HIND 15 KOP.
ИНДЕКС 78231

PÄRN 81

REDELID

IGA KOLD LÄHEVAD NEED
L-TÄHEGA
ALGAVAD ASJAD SE-
GAMINI... KULB
LUGU!

PÄRN 81

TÄHELEPANU!
VALMIS OLLA!

PÄRN 81

HURRAA!
MINU AIA
REDELIPUU
KANNAB
VILJA!

SEE ON
MINU AIA
REDELI-
PUU!

PÄRN 81